

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Olomouc

Inspekční zpráva

**Výchovný ústav s léčebným režimem drogových závislostí
pro mládež, Žulová, Komenského 154**

Komenského 154, 790 65 Žulová

Identifikátor školského zařízení: 600 032 001

**Zřizovatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Karmelitská 7,
118 12 Praha 1 - Malá Strana**

Školský úřad Jeseník, Dukelská 1240, 790 01 Jeseník

Termín konání komplexní inspekce: 2. - 5. říjen 2000

Čj.	133 150/00-05003
Signatura	km1pu201

CHARAKTERISTIKA ZAŘÍZENÍ

Výchovný ústav s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová, Komenského 154 byl zřízen jako koedukované školské zařízení dne 1. 7. 1998 v klasickém školském komplexu bývalého SOU kamenického. Poskytuje reedukační, resocializační, výchovnou, zdravotní, hmotnou a sociální péči chlapcům a dívkám, kteří ukončili povinnou školní docházku a kterým byla nařízena ústavní výchova, uložena ochranná výchova nebo vydáno předběžné opatření. Předpokládaná délka pobytu svěřenců v tomto typu školského zařízení je šest až dvanáct měsíců.

V uplynulých dvou letech byly provedeny rozsáhlé opravy a úpravy objektu (vnitřní členění místností, nová fasáda, oprava střechy, přeměna kotelny na tuhá paliva na kotelnu pro topné oleje, výstavba garáže pro ústavní automobily (osobní vůz a mikrobus) a kultivace přilehlých pozemků.

Okolní areál školského zařízení byl upraven na multifunkční antukové hřiště, rekreační kout s posezením u venkovního krbu, část byla využita pro ruské kuželky a stůl na stolní tenis. Na zbylém prostoru jsou položeny základy k instalaci bazénu se sprchou a minigolfu. Na zatravněné části pozemku byl založen ovocný sad, po terénních úpravách vznikl prostor pro vybudování dvou skleníků a několika záhonů.

Tab. č. 1: počty svěřenců

Kapacita školského zařízení - chlapci, dívky	48	24	24
Evidenční stav	20	14	6
Počet výchovných skupin	6	3	3
Počet svěřenců fyzicky přítomných na zařízení	7	7	0
Počet svěřenců na útěku	2	1	1
Počet svěřenců ve vazbě	2	2	0
Počet svěřenců podmíněčně propuštěných	5	3	2
Počet svěřenců s nařízenou ústavní výchovou	15	10	5
Počet svěřenců s uloženou ochrannou výchovou	1	1	
Počet svěřenců umístěných na předběžné opatření	4	4	0
Počet svěřenců dočasně umístěných v jiném zařízení	1	1	0
Počet svěřenců dlouhodobě hospitalizovaných	1	1	0
Počet svěřenců v péči DPL	2	2	0

Kapacita školského zařízení byla stanovena pro 48 svěřenců (24 chlapci a 24 dívky), tedy tři výchovné skupiny chlapců a tři výchovné skupiny dívek. V době inspekce bylo v evidenčním stavu 20 svěřenců (14 chlapců a 6 dívek), fyzicky přítomno bylo pouze 7 chlapců.

Z evidenčního stavu má 15 svěřenců (10 chlapců a 5 dívek) nařízenou ústavní výchovu, jeden chlapec má uloženou ochrannou výchovu a 4 chlapci jsou ve školském zařízení umístěni na základě vydaného předběžného opatření.

HODNOCENÍ KVALITY REEDUKACE A RESOCIALIZACE

Reedukační a resocializační program

Výchovný ústav má zpracován dokument „Plán resocializace a integrace svěřenců do společnosti“, který předpokládá vysokou odbornou zdatnost všech pracovníků školského zařízení. Prioritou léčebného režimu je ergoterapie a další metody individuální i skupinové terapie pod vedením psychologa. Plánovány jsou pravidelné návštěvy psychiatra psychiatrické léčebny Bílá Voda, který zajistí realizaci psychiatrické diagnostiky, farmakoterapii a případné krátkodobé pobyty svěřenců v psychiatrické léčebně.

Dalšími prioritami jsou zdravotní, etopedická, sociální a výchovná péče, nejsou opomenuta komunitní setkání, rodinná terapie (včetně podpory vztahu svěřence k biologické rodině) a aktivní sociální učení.

Takto postavený resocializační program vhodně spojuje režimový systém s modelem terapeutického společenství a plně koresponduje jak s typem zařízení, tak i s předpokládaným složením kolektivu svěřenců.

Vzhledem k podmínkám, v nichž je tento program realizován, však z mnohých jeho složek zbyla jen torza neplnící svou úlohu.

Citelná je absence adaptačního programu, zejména primární adaptační fáze. Svěřenec je po příchodu do školského zařízení vybaven ústavním prádlem a ošacením, projde sociálním a zdravotním filtrem. Po rozhovoru s ředitelem výchovného ústavu a sociální pracovnící je zařazen do běžného režimu výchovné skupiny. Při tomto postupu není odbourán stres ze změny, nemohou být navázány pozitivní vztahy.

Výchovný ústav má vytvořen hodnoticí systém, který vychází z každodenního hodnocení dopoledními, odpoledními i pomocnými (nočními) vychovateli. Na základě denních hodnocení je skupinovými vychovateli provedeno hodnocení týdně, které je zveřejněno na komunitním sezení a na jehož základě jsou přidělovány nebo naopak odebrány výhody (vycházka, dovolenka a další). Svěřenci však nemají možnost se ke svému hodnocení vyjadřovat, nemají vytvořeny podmínky pro reflexi a sebereflexi.

Svěřenci nemají k dispozici žádné vlastní věci. Po příchodu do školského zařízení je jim odebrán oděv, obuv i prádlo, vše uzamčeno do skříňky přístupné pouze vychovateli. Svěřenci používají výhradně ústavní oblečení. Nemohou disponovat s vlastními knihami, magnetofony ani jinými osobními věcmi. Kapesné a odměna za produktivní činnost je uložena u vychovatele, svěřenci mohou se svými prostředky nakládat výhradně jeho prostřednictvím. Finanční prostředky na drobné nákupy jsou čerpány tak, že vychovatel sepiše seznam zboží dle výběru svěřenců, sám nakoupí a částky odepiše z kont. Samostatné volné vycházky mimo areál výchovného ústavu nejsou realizovány, povolovány jsou pouze vycházky v doprovodu rodičů (zákonných zástupců) během návštěvního dne. Výchovný ústav je zcela uzavřen obecné komunitě - svěřenci nejsou ve styku s občany Žulové, kteří ke školskému zařízení přistupují velmi rezervovaně.

Samospráva svěřenců není využívána (nebyla zvolena), zájmy chlapců i dívek hájí vedoucí týdně, který je jmenován vedením školského zařízení vždy na čtrnáct dnů.

Reflexi a sebereflexi svěřenců je věnována pozornost především při terapeutických sezeních organizovaných pod vedením dvou psychoterapeutů a dvou psychologů. Komunitní setkání ani denní hodnocení k ní nedávají příležitost.

Školské zařízení má vytvořeny velmi dobré podmínky pro realizaci práce s rodinami svěřenců. V budově výchovného ústavu jsou vybudovány a zařízeny dva pokoje, ve kterých mohou

rodiče při návštěvě svého dítěte několik dnů bydlet buď sami, nebo společně se svěřencem. K tomuto účelu však dosud nebyly využity.

Práce s rodinami se omezuje pouze na písemný styk a možnost rozhovoru s výchovnými pracovníky o návštěvních sobotách. Rodinná terapie není realizována.

Vedení výchovného ústavu umožnilo svěřencům vyzdobit některé klubovny vlastními malbami na zdech, obrazy svěřenců jsou umístěny na nástěnkách. Ložnice (třílůžkové) působí stroze, svěřenci nemají možnost se v nich během dne zdržovat. Estetika ložnic není dotvářena, chybí obrazy, plakáty, fotografie nebo květinová výzdoba, svěřenci zde nemají žádné osobní věci. V těchto podmínkách nemůže být kvalitně prováděna výchova prostředím.

Osobní volno svěřenci tráví pod dohledem vychovatelů buď psaním dopisů a terapeutických deníků, nebo hraním kulečnicku či stolního tenisu. Dovolenky, jako jedna z výhod za velmi dobré hodnocení, jsou udělovány nejdříve po osmi týdnech pobytu ve školském zařízení a výhradně se souhlasem orgánu péče o rodinu a dítě či sociálních kurátorů. Po návratu z dovolenky bývají zážitky jedním z podkladů pro terapeutickou práci.

Vzhledem ke složení skupin svěřenců se jen velmi vzácně řeší situace talentovaného dítěte se zájmem o sportovní nebo kulturní aktivity. V takovém případě hledá výchovný ústav způsob, jakým by mohly být tyto aktivity realizovány uvnitř ústavu.

Kapesné a věcná pomoc (při odchodu ze školského zařízení) jsou svěřencům poskytovány v souladu s § 1 a 2 vyhlášky MŠMT ČR č. 247/1996 Sb., o výši kapesného a věcné pomoci poskytované dětem a mládeži s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou. Za dobu trvání školského zařízení byla věcná pomoc svěřencům odcházejícím na základě ukončení ústavní výchovy poskytnuta pouze dvakrát. Svěřenci se většinou vrací do kmenových výchovných ústavů, takže pobyt není ukončen zrušením rozhodnutí o nařízení ústavní nebo uložení ochranné výchovy.

Deklarovaný reedukační a resocializační program je z pohledu svěřence bezpečný, protože všichni jsou stále pod dohledem výchovných pracovníků nebo terapeutů, ve skutečnosti však je bezpečnost programu do značné míry závislá na naplněnosti školského zařízení. Velmi často se vyskytují útoky, řeší se intoxikace či podnapilost při dovolenkách. Projevy šikany jsou většinou odhaleny hned zpočátku a pracovníci se snaží těmito sociálně patologickým projevům předcházet.

Plánování výchovné činnosti skupinovými vychovateli nekoresponduje s deklarovaným „Plánem resocializace a integrace svěřenců do společnosti“. Dopolodní zaměstnání tvoří práce v dílnách nebo úpravách okolí výchovného ústavu, odpolední činnost spočívá ve vycházkách do blízkého okolí, hraní fotbalu, kulečnicku nebo šachů, zejména chlapci mohou navštěvovat dobře vybavenou posilovnu, dívky tvoří drobné výrobky v keramické dílně, někteří svěřenci se učí šít. Do těchto aktivit je včleněna psychoterapie a relaxace.

Přes kvalitně sestavený reedukační a resocializační program je jeho realizace na velmi nízké úrovni, je pouze vyhovující.

Podmínky pro reedukační a resocializační činnost

Kolektiv pracovníků, kteří zajišťují reedukační a resocializační činnost svěřenců tvoří celkem dvacet devět kmenových zaměstnanců a pět externistů. Z celkového počtu je dvanáct pedagogů (pět skupinových a čtyři dopolední vychovatelé) včetně ředitele a vedoucí vychovatelky.

Ředitel výchovného ústavu je odborně a pedagogicky způsobilý pro výkon své funkce v daném typu školského zařízení. V současné době dokončuje specializační studium speciální

pedagogiky. Z ostatních pedagogických pracovníků (vychovatelů) mají dle § 1, § 2 odst. 1, 4 vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců odbornou a pedagogickou způsobilost pouze vedoucí vychovatelka a dva odborní vychovatelé. Zbýlých sedm pedagogů (vychovatelů) není odborně a pedagogicky způsobilých. Většina pedagogických pracovníků absolvovala krátkodobý výcvik v metodách aktivního sociálního učení. Dva vychovatelé absolvovali sociálně psychologický výcvik, získané znalosti však v práci se svěřenci nerealizují.

Složení dvojic skupinových vychovatelů není optimální. V zařízení pracuje většina vychovatelů (mužů), svěřenci tak mají malou možnost identifikace s mužským a ženským vzorcem chování a jednání. Při nočních službách se střídá pět pomocných vychovatelů (z toho dvě ženy), kteří slouží vždy ve dvojicích. V resocializační činnosti jsou využíváni i nepedagogičtí pracovníci.

Na základě dohody o pracovní činnosti zaměstnává (na zkrácený pracovní úvazek) výchovný ústav pět externistů, dva psychology, dva terapeuty a praktickou lékařku.

Tab. č. 2: přehled o zaměstnancích školského zařízení

Zaměstnanci	Celkový počet	Z toho žen
Ředitel	1	0
Statutární zástup. ředitele - ekonomka	1	1
Vedoucí vychovatelka	1	1
Vychovatelé (dopolední, kmenoví)	9	2
Pomocní vychovatelé	5	2
Psycholog, etoped	0	0
Sociální pracovnice	1	1
Zdravotní sestra	1	1
Ostatní zaměstnanci	10	9
Celkem	29	17

Nové vnitřní členění budovy po rekonstrukci je prostorově nadstandardní. Přestavbou vznikly dvě oddělené obytné části pro dívky a chlapce. Pro realizaci reedukačního a resocializačního programu má školské zařízení dostatek potřebně vybavených prostor.

V každém traktu mají svěřenci k dispozici dvě klubovny, televizor a v místnosti vychovatelů video. Ložnice jsou třílůžkové, ale kromě válend v nich není další nábytek. Tímto velice skromným vybavením je potlačen aspekt výchovy prostředím, svěřencům není zajištěno potřebné soukromí a intimita. K uskladnění ošacení a osobních věcí slouží svěřencům uzamykatelné skříňky v šatně na poschodí, klíče vydávají ve stanovenou denní dobu vychovatelé. Školské zařízení má zapojen kamerový systém, monitory jsou umístěny v místnosti vychovatelů.

Ve společných prostorách mají svěřenci k dispozici cvičnou kuchyňku s jídelnou, keramickou dílnu, dřevodílnu, dílnu pro rukodělné činnosti, šicí dílnu a klubovnu s krbem. K relaxaci a sportovnímu vyžití slouží kvalitně vybavená posilovna, herna se stolem pro stolní tenis a billiard. Keramická dílna a cvičná kuchyňka jsou však málo využívány.

Vychovatelé mají k dispozici školicí místnost pro pořádání porad, externí pracovníci prostory

pro odbornou skupinovou i individuální terapii. Zdravotní sestra využívá ošetrovnu.

Nábytek byl z velké části nově pořízen po vzniku výchovného ústavu, při rekonstrukci byly obnoveny podlahové krytiny.

Nově přestavěna a vybavena byla prostorná školní kuchyně s jídelnou, s kapacitou 300 obědů. V současné době se vaří 200 obědů pro cizí strážníky, které jsou rozváženy firmám v regionu. Snížením stropů a instalací nového obložení došlo k výraznému estetickému zlepšení prostředí.

Praní a žehlení prádla svěřenců je zajišťováno vlastními pracovníci.

Školské zařízení je vybaveno základní audiovideotechnikou. Počítače jsou však instalovány pouze v kancelářích, svěřenci je k dispozici nemají. Skromná knihovna ve výchovně je vzhledem k zastaralým titulům svěřenci nevyužívána. Nedostatečně je školské zařízení vybaveno sportovním nářadím a stolními hrami. V letním období mohou svěřenci využívat pouze míče, švihadla, vybavení pro soft a stolní tenis (vše v omezeném počtu), pro zimní sporty nemají vybavení žádné. Výchovný ústav nemá pro svěřence jízdní kola.

Všechny využívané prostory odpovídají nejprísnejším psychohygienickým zásadám. Výtvarné a ruční práce svěřenců jsou využívány k výzdobě a estetizaci společných místností a prostor. Svěřenci mají k dispozici dostatečný počet sociálních zařízení. I když je školské zařízení vybaveno přenosnými termoskami na nápoje, vychovatelé je nevyužívají, a proto není celodenní pitný režim hodnotně zajištěn.

I když má výchovný ústav velmi dobré prostorové možnosti a vedení ústavu postupně přizpůsobuje vnější i vnitřní podmínky potřebám reedukace a resocializace svěřenců, jsou dané možnosti při realizaci činností vychovatelé málo využívány. Nedostatečně je školské zařízení vybaveno zejména sportovními potřebami. Pitný režim není dostatečně zajištěn.

Podmínky pro reedukační a resocializační činnost jsou průměrné.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace

Vnitřní řád výchovného ústavu je svěřencům srozumitelný, obsahuje práva i povinnosti svěřenců. Bezprostředně po příchodu do výchovného ústavu jsou svěřenci seznámeni s jeho ustanoveními a je jim k dispozici v písemné podobě.

Přílohou vnitřního řádu je hodnoticí systém. Svěřencům jsou zásady a kritéria hodnocení známa, jsou srozumitelná a akceptovaná.

Denní režim je stanoven odlišně pro pracovní dny a dny volna. Jeho struktura odpovídá věku i případnému stupni postižení svěřenců. Výchovnou činnost zabezpečují dopolední a odpolední vychovatelé. Spolupráce mezi těmito dvěma skupinami pedagogických pracovníků je na velmi nízké úrovni, což má negativní vliv na koncepčnost a ucelenost reedukačního a resocializačního programu školského zařízení.

Sociální pracovníci zabezpečuje vedení osobní dokumentace svěřenců, koresponduje se soudy, policií, orgány péče o rodinu a dítě, sociálními kurátory a rodinami svěřenců. Stanovuje výši ošetrovného a vymáhá dlužné ošetrovné. Se svěřenci není příliš často v osobním styku.

Výchovný ústav i přes velké úsilí jeho vedení neuskutečnil původní záměr spočívající v zaměstnání zkušeného psychologa a etopeda. Tuto situaci vyřešil ředitel nouzově zaměstnáváním dvou psychologů a dvou psychoterapeutů na základě dohody o pracovní činnosti. Tito pracovníci poskytují svěřencům služby na solidní úrovni, nevýhodou je nízký počet hodin jejich úvazku (čtyři hodiny týdně) a v některých případech rovněž nepravidelnost jejich přítomnosti ve výchovném ústavu.

Funkce etopeda není ve skutečnosti obsazena vůbec, byť podle organizačního řádu tyto činnosti vykonává pro dívky statutární zástupkyně ředitele, pro chlapce ředitel školského

zařízení. Vzhledem k jejich vytíženosti jinými úkoly věnují etopedické práci nedostatečnou pozornost.

Při plánování a realizaci výchovných činností vychovatelé nevěnují dostatečnou pozornost plnění výchovných cílů ústavu. Naplňování jednotlivých aspektů deklarovaného reedukačního a resocializačního programu je nedostatečné. Jde spíše o zaplnění času jakýmkoli, pro svěřence alespoň částečně přijatelnými aktivitami, než o cílené výchovné působení. Vzhledem k tomu, že téměř všichni svěřenci byli před příchodem do výchovného ústavu vyloučeni ze škol, které navštěvovali, a jejich motivace k učení je minimální, chybí v denním režimu vzdělávací aktivity, které by využily dobu, kdy jsou svěřenci izolováni od party i od drog. Čas strávený ve výchovném ústavu by tak byl využit mnohem efektivněji.

Pod vedením psychoterapeutů probíhají relaxace a individuální, případně skupinová terapie.

V objektu výchovného ústavu jsou zřízeny místnosti vedené jako zdravotní izolace. Zjištěním z deníku zdravotní izolace vyplynulo, že jsou tyto místnosti využívány (podle potřeby) jako izolace zdravotní nebo výchovné. Na dobu několika dnů (pět i více) jsou svěřenci na izolaci umísťováni po návratu z útěku a na dobu několika hodin v případě akutní agrese. Vícedenní umístění na izolaci po návratu z útěku zdůvodnil ředitel výchovného ústavu obavou z přenosu infekčního onemocnění. Svěřenec umístěný na zdravotní izolaci má minimální možnost komunikace s pedagogickými, případně odbornými pracovníky. Dle zápisů v knize kontrol většinu času svěřenci leží a spí.

Při dočasném vyloučení z kolektivu je respektováno ustanovení § 17 odst. 2f vyhlášky MŠ ČSR č. 64/1981 Sb., o školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy.

Organizace, formy a metody reedukace a resocializace nekorespondují s koncepčními záměry výchovného ústavu, jejich úroveň je pouze vyhovující.

Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení

Svěřenci se neúčastní meziústavních sportovních soutěží, ani kulturních a společenských akcí. Zájmová činnost je organizována pouze v rámci ústavu během odpoledního režimu. Zájmové kroužky vedou vychovatelé, jejich obsahová náplň odpovídá osobnímu zaměření pedagogů. V době konání inspekce nebylo možné vzhledem k nízkému počtu svěřenců posoudit kvalitu a obsahovou náplň realizovaných zájmových útvarů.

Ve víkendové dny organizují vychovatelé pro svěřence celodenní turistické výlety do okolních hor.

Školské zařízení má optimální prostorové možnosti k organizaci seminářů i výcviků. Vedení ústavu plánuje možnost stáží nebo praxe studentů, avšak zájem ze strany škol je vzhledem k umístění výchovného ústavu minimální.

Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy i dalšími zainteresovanými institucemi je dobrá.

Ve školském zařízení není vzhledem k aktuálnímu počtu svěřenců a stávajícímu personálnímu obsazení dostatečně využíváno všech možností, kterými toto zařízení disponuje. Další aktivity, které významně ovlivňují reedukační a resocializační činnost školského zařízení, jsou průměrné.

Výsledky reedukace a resocializace

Ke změnám v hierarchii hodnot dochází u svěřenců vzhledem k jejich sociální narušenosti v malé míře. Především psychologové a psychoterapeuti se snaží o to, aby svěřenci získali náhled nepřijatelnosti svého chování pro společnost a jeho nevhodnosti pro sebe samotné. Vzhledem ke krátké době činnosti výchovného ústavu nelze objektivně zhodnotit úspěšnost tohoto procesu.

Poměrně časté jsou útky, a to jak nenávraty z dovolenek, tak útky přímo z areálu výchovného ústavu. V době konání inspekce byl na útku jeden chlapec a jedna dívka, dva svěřenci byli ve vazbě. Hostilní projevy svěřenců vůči zařízení se vyskytují zejména v interiérech ústavu. Vybavení kluboven je často zcela zničeno, dochází k rozbíjení dveří i dalšího vybavení ústavu. Několik dnů před zahájením inspekce jedna ze svěřenek zapálila postel na zdravotní izolaci, kam byla umístěna. Požárem byla poničena celá místnost. Agrese vůči personálu je v mezích normy. I přesto, že je výchovný ústav uzavřen obecné komunitě, dochází k vnášení drog do zařízení (marihuana, toluen) a následné intoxikaci svěřenců.

Interakce a komunikace mezi svěřenci je přiměřená danému typu školského zařízení. Komunikace mezi svěřenci a personálem zařízení je většinou jednosměrná od dospělých k dětem. Pracovníci vydávají příkazy, svěřenci je plní a vychovatelé pak jejich činnost ohodnotí.

Vztahy chlapců, kteří byli v době inspekce přítomni ve výchovném ústavu, k jednotlivým zaměstnancům jsou velmi rozdílné. Od naprostého akceptování až po odmítavost. Při besedě se členy inspekčního týmu dokázali chlapci přesně specifikovat, z čeho tyto rozdíly pramení, a také popsat vývoj svého vztahu k jednotlivým dospělým. Nejhuře nesou přezíravost a nezáměr o dialog.

Ředitel školského zařízení provádí katamnestická šetření, za dobu trvání výchovného ústavu však bylo propuštěno jen několik svěřenců. Většina z nich odcházela do „kmenových“ výchovných ústavů, výsledky katamnestických šetření nelze zatím vyhodnotit.

Výsledky reedukace a resocializace jsou průměrné.

Celkové hodnocení kvality reedukace a resocializace

Kvalita reedukace a resocializace je ve všech souvislostech pouze vyhovující.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitel písemně zpracoval dokument „Koncepte rozvoje Výchovného ústavu s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová“ při vzniku školského zařízení (1998) a aktualizoval ho v dubnu 1999. Konceptní záměry nemohly být stanoveny na základě analýzy podmínek školského zařízení, ředitel vycházel pouze ze znalosti prostředí, ve kterém se výchovný ústav nachází. V oblasti materiálně-technické byly prioritou stavební a terénní úpravy školského komplexu, v personální oblasti zabezpečení provozu odbornými a provozními pracovníky a stanovení nejdůležitějších úkolů na úseku reedukace a resocializace svěřenců.

Roční plán práce nebyl zpracován jako ucelený dokument, ale odděleně pro výchovný a odborný úsek a pro provozní úsek. Formou odrážek jsou vytyčeny priority pro jednotlivé

měsíce, chybí specifikace činností. Plánování není pojato jako ucelený systém, nejsou stanoveny termíny a zodpovědnost při plnění úkolů. Chybí plány pedagogických rad, porad vychovatelů a přehled zájmových útvarů. Nedostatkem tohoto dokumentu je skutečnost, že byl zpracován na kalendářní rok (2000), nikoliv na rok školní.

Vychovatelé zpracovávají střednědobé (měsíční) a týdenní plány, ve kterých převažují aktivity vztahující se především k osobnostnímu zaměření vychovatelů a ročnímu období, bez alternativních námětů jiného zaměření. Týdenní plány činnosti jsou zpracovávány s velmi malou dávkou invence, chybí plánování konkrétních činností, absentují cíle a prostředky reedukace a resocializace. Systematické plánování se zpětnou vazbou na předchozí činnost není doložitelné.

Plánování není pojato jako ucelený systém, jeho kvalita, rozsah a účelnost je pouze vyhovující.

Organizování

Organizační uspořádání školského zařízení vyplývá ze statutu právního subjektu. Statutárním orgánem je ředitel výchovného ústavu, zástupkyní statutárního orgánu byla jmenována ekonomka. Nepřetržitý provoz výchovného ústavu klade zvýšené požadavky na vedení.

Organizační řád a rámcově zpracované pracovní náplně, které jsou součástí pracovní smlouvy, vymezují kompetence a odpovědnost jednotlivých vedoucích pracovníků, na které byly delegovány příslušné pravomoci. Organizační řád je příliš obecný a málo konkrétní. Organizační schéma upravuje vztahy nadřízenosti a podřízenosti jednotlivých pracovníků i organizačních úseků.

Poradním orgánem ředitele je pedagogická rada, která se však v uplynulém školním roce sešla pouze čtyřikrát, což je v rozporu s čl. 1 odst. 2 Instrukce MŠ ČSR č. 29 čj. 20 926/81-20, kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy a která ukládá jednání pedagogické rady šestkrát ročně. Záznamy z pedagogických rad jsou velmi stručné, mají nízkou administrativní úroveň i vypovídací hodnotu, postrádají některé náležitosti. Nejsou podepisovány všemi pracovníky, nebylo průkazně doloženo, že se závěry jednání byli všichni členové pedagogické rady seznámeni.

Porady vedení se scházejí jednou za čtrnáct dnů, termíny však nejsou pevně stanoveny. Porady vychovatelů organizuje vedoucí vychovatelka pravidelně dvakrát měsíčně, jiné dle potřeby. Povinná dokumentace je zavedena v souladu s § 45b zákona ČNR č. 76/1978 Sb., o předškolních zařízeních a školských zařízeních, v platném znění a čl. 6 odst. 1 Instrukce MŠ ČSR č. 29 čj. 20 926/81-20, kterou se stanoví podrobnosti o organizaci školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Formální nedostatky ve vedení povinné dokumentace byly odstraněny v průběhu inspekce.

Informace uvnitř školského zařízení jsou předávány rychle a úplně především ústním podáním, vzkazy na informačních tabulích, prostřednictvím porad vedení a porad vychovatelů a formou písemných příkazů ředitele. V průběhu inspekční činnosti bylo zjištěno, že některé příkazy ředitele nejsou pedagogickými pracovníky dodržovány. Realizovaný vnitřní informační systém je málo spolehlivý a účinný, vedení školského zařízení nemá dostatečnou zpětnou vazbu.

Kontakt s dalšími zainteresovanými orgány je v kompetenci sociální pracovnice. Zákonní zástupci jsou o svých dětech informováni písemně nebo ústně při osobních návštěvách.

Osobní spisy svěřenců jsou uloženy u sociální pracovnice, ochrana osobních dat a důvěrných informací je zajištěna.

Připomínky a podněty orgánů státní správy a samosprávy využívá ředitel pro zkvalitnění své řídicí činnosti.

I přes uvedené nedostatky je kvalita organizování průměrná.

Vedení a motivování pracovníků

Při vedení a motivování pracovníků uplatňuje ředitel princip důvěry. Vzhledem k tomu, že se plánování neopírá o analýzu uplynulého období a není dostatečně propracované a provázané s kontrolními mechanizmy, není řízení dostatečně operativní a účinné. Závěry z kontrol, které byly s pracovníky konzultovány, a které jsou rovněž pravidelně rozebírány na všech typech a úrovních porad (porady vychovatelů, porady vedení) nemají prokazatelný vliv na morální stimulaci pracovníků. Někteří pracovníci závěry z kontrol neakceptují a opakovaně se dopouštějí neplnění základních povinností vyplývajících z jejich náplně práce.

Kritéria pro přidělování osobních příplatků nejsou zpracována. Nadtarifní složky platu jsou přidělovány na základě ústních návrhů vedoucích jednotlivých organizačních úseků. Po jmenování stávající vedoucí vychovatelky byl již nově příchozím vychovatelům stanoven osobní příplatek na základě písemného návrhu. Osobní příplatky nejsou pravidelně přehodnocovány, v listinném dokumentu není uvedeno, za co a na jakou dobu je osobní příplatek stanoven.

Přestože je v zařízení značná fluktuace pracovních sil (za krátkou existence školského zařízení se vystřídal dvacet osm odborných a třináct pomocných vychovatelů), systém pomoci začínajícím pedagogickým pracovníkům není stanoven.

Zájmy, ke kterým jednotliví pracovníci inklinují, jsou využívány při zájmové činnosti se svěřenci.

Vedení a motivování pracovníků postrádá účinný systém navazující na další oblasti řízení, je pouze vyhovující.

Kontrolní mechanizmy

Vzhledem k organizačnímu uspořádání výchovného ústavu provádí kontrolní a hospitační činnost reedukačního a resocializačního procesu ředitel a vedoucí vychovatelka. Statutární zástupkyně (ekonomka) vykonává pouze kontroly na provozním a ekonomickém úseku. Všichni vedoucí pracovníci mají zpracovány písemné plány kontrolní činnosti.

Systém vnitřní kontroly vůči celé organizační struktuře je vytvořen. Z kontrol a hospitací jsou pořizovány písemné záznamy. Průběh sledované činnosti je stručně zachycen, jsou stanoveny závěry a doporučení. Hospitační záznamy jsou kontrolovanými pracovníky podepsány. Výsledky z hospitací a kontrol jsou s jednotlivými pracovníky projednávány, na poradách vychovatelů je prováděna analýza, avšak s malým efektem směrem k pracovníkům. Nad rámec oficiálních kontrol sledují vedoucí pracovníci každodenní činnost krátkými vhledy do života výchovných skupin.

Systém, rozsah a účinnost kontrolních mechanismů jsou průměrné.

Hodnocení kvality řízení

Řízení je málo účinné, jednotlivé oblasti jsou nedostatečně propracované a systémově na sebe nenavazují.

Kvalita řízení je pouze vyhovující.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení MŠMT ČR čj. 13 182/99-21 ze dne 3. února 1999
- Zřizovací listina čj. 12 273/98-21 ze dne 4. února 1998
- Změna zřizovací listiny čj. 23 322/2000-21 ze dne 19. července 2000
- Příloha ke zřizovací listině ze dne 21. listopadu 1997
- Koncepce rozvoje Výchovného ústavu s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová
- plán činnosti výchovného ústavu na rok 2000 (výchovný a odborný úsek)
- plán činnosti výchovného ústavu na rok 2000 (provozní úsek)
- Organizační řád Výchovného ústavu s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová
- Vnitřní řád Výchovného ústavu s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová
- organizace výchovného ústavu na školní rok 2000-2001
- záznamy o práci v zájmovém útvaru
- sešit evidence organizované činnosti probíhající mimo ústav
- deníky výchovných skupin - dopolední
- deníky výchovných skupin - odpolední
- týdenní plány výchovných skupin
- knihy denních hlášení
- individuální hodnocení svěřenců
- zápisy z pedagogických rad
- zápisy porady vedení
- zápisy z porad dopoledních vychovatelů
- zápisy z porad vychovatelů
- personální dokumentace
- výroční zprávy o činnosti a hospodaření za školní rok 1999/2000
- kniha dovolenek svěřenců
- kniha útěků
- kniha zdravotní (výchovné) izolace
- sešit úrazů, evidence léků
- hospodářská a účetní evidence
- vnitřní mzdová směrnice
- jednací protokol
- knihy návštěv

ZÁVĚR

Výrazná pozitiva:

- Svěřenci se aktivně podílejí na úklidu a úpravách obce.
- Pro realizaci reedukačního a resocializačního programu má školské zařízení optimální prostorové podmínky.
- Školské zařízení má vytvořeny velmi dobré podmínky pro realizaci práce s rodinami svěřenců.
- Většina pedagogických pracovníků absolvovala krátkodobý výcvik v metodách aktivního sociálního učení.

Výrazná negativa:

- Pro nově příchozí svěřence nemá školské zařízení zpracován adaptační program.
- Školské zařízení je zcela uzavřeno vůči obecné komunitě.
- Svěřencům není dána možnost se vyjadřovat ke svému hodnocení, nemají vytvořeny podmínky pro reflexi a sebereflexi.
- Většina (sedm) skupinových vychovatelů nemá odbornou a pedagogickou způsobilost pro práci v daném typu školského zařízení.
- Svěřenci nemají dostatečně zajištěn celodenní pitný režim.
- Školské zařízení nerealizuje pro svěřence žádnou formu vzdělávacích aktivit.
- Ve výchovném ústavu není zřízena samostatná funkce etopeda.
- Roční plán práce byl zpracován na kalendářní, nikoliv na školní rok.
- Školskému zařízení se nedaří stabilizovat pedagogický sbor, značná fluktuace pracovníků.
- Část vychovatelů nerespektuje usnesení z pedagogických rad a porad.

Kvalita reedukace a resocializace (program, podmínky, organizace, formy, metody, další aktivity a výsledky) je pouze vyhovující, kvalita řízení (plánování, organizování, vedení a motivování pracovníků a kontrolní mechanismy) je také pouze vyhovující.

Celkově hodnotí Česká školní inspekce Výchovný ústav s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová, Komenského 154 jako pouze vyhovující.

Finanční prostředky přidělené školskému zařízení ze státního rozpočtu jsou vzhledem k neobsazené kapacitě výchovného ústavu a nedostatečné odborné erudici pedagogických pracovníků využívány neefektivně. Objem finančních prostředků do zařízení vložených a vkládaných je v nepoměru s výsledným efektem dosavadní reedukační a resocializační činnosti.

Doporučení:

- Na základě inspekčních zjištění doporučuje Česká školní inspekce transformaci Výchovného ústavu s léčebným režimem drogových závislostí pro mládež, Žulová, Komenského 154 na koedukovaný výchovný ústav standardního typu, pro který jsou ve stávajícím komplexu školského zařízení optimální materiálně-technické a zejména prostorové podmínky. Transformaci by se zároveň zhodnotily investice, které byly do stávajícího objektu vloženy.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Antonín Grulich	Mgr. Antonín Grulich v. r.
Členové týmu	Mgr. Ludmila Konopková	Mgr. Ludmila Konopková v. r.
	Mgr. Alena Wiesnerová	Mgr. Alena Wiesnerová v. r.

V Prostějově dne 30. října 2000

Datum a podpis ředitele stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 14. listopadu 2000

Razítko

Ředitel školského zařízení

Podpis

Ing. Václav Stohel

Ing. Václav Stohel v. r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školského zařízení dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnoticí stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují činnost ústavu a průběh výchovně-vzdělávacího procesu
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel - MŠMT	2000-11-29	133 161/00-05003
Školský úřad Jeseník	2000-11-29	133 162/00-05003

Připomínky ředitele školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.